

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 18.3.2020
JOIN(2020) 7 final

**ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πολιτική για την ανατολική εταιρική σχέση μετά το 2020

*Ενίσχυση της ανθεκτικότητας — μια ανατολική εταιρική σχέση που αποφέρει
αποτελέσματα για όλους*

{SWD(2020) 56 final}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανατολική εταιρική σχέση αποτελεί κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών της και της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν, της Λευκορωσίας, της Γεωργίας, της Δημοκρατίας της Μολδαβίας¹ και της Ουκρανίας («χώρες-εταίροι»). Η ανατολική εταιρική σχέση, που δρομολογήθηκε το 2009, είναι μια στρατηγική και φιλόδοξη εταιρική σχέση η οποία βασίζεται σε κοινές αξίες και κανόνες, αμοιβαία συμφέροντα και δεσμεύσεις, καθώς και στην κοινή συμμετοχή και ευθύνη. Στόχος της είναι να ενισχύσει και να εμβαθύνει τις πολιτικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών της και των χωρών-εταίρων και να τις βοηθήσει να επιτύχουν τον διττό οικολογικό και ψηφιακό μετασχηματισμό. Στηρίζει την επίτευξη πολλών στόχων πολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως, μεταξύ άλλων, τη συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή, την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Συμβάλλει στον συνολικό στόχο της αύξησης της σταθερότητας, της ευημερίας και της ανθεκτικότητας των γειτόνων της ΕΕ, όπως ορίζεται στη **συνολική στρατηγική** για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης² και στην **αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας** του 2015. Ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις **πολιτικές κατευθύνσεις 2019-2024** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³. Τέλος, αντικατοπτρίζει όλες τις σχετικές εμβληματικές στρατηγικές που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή⁴.

Διαχρονικά, η ανατολική εταιρική σχέση διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην **προσέγγιση της ΕΕ και των χωρών-εταίρων**. Η σύνοδος κορυφής της ανατολικής εταιρικής σχέσης που διεξήχθη τον Νοέμβριο του 2017 στις Βρυξέλλες σηματοδότησε μια νέα προσέγγιση με την έγκριση του κοινού θεματολογίου μεταρρυθμίσεων με τίτλο «**20 παραδοτέα για το 2020**». Το φιλόδοξο αυτό πρόγραμμα εργασίας επικεντρώθηκε στην επίτευξη απτών αποτελεσμάτων επιτόπου και στη **βελτίωση της ζωής των ανθρώπων** σε τέσσερις βασικούς τομείς πολιτικής: 1) ισχυρότερη οικονομία· 2) ισχυρότερη διακυβέρνηση· 3) ισχυρότερη συνδεσιμότητα· και 4) ισχυρότερη κοινωνία, σε συνδυασμό με στόχους για τα οριζόντια ζητήματα που αφορούν το φύλο, την κοινωνία των πολιτών, τα μέσα ενημέρωσης και τη στρατηγική επικοινωνία.

Η ανατολική εταιρική σχέση θα συνεχίσει να έχει ως στόχο την οικοδόμηση ενός χώρου δημοκρατίας, ευημερίας, σταθερότητας και αυξημένης συνεργασίας με βάση κοινές αξίες. Η ΕΕ έχει στρατηγικό συμφέρον να προωθήσει τον παγκόσμιο ηγετικό της ρόλο στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης, μεταξύ άλλων και σε σχέση με την ανατολική εταιρική σχέση. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο των ανθεκτικών, πολυδεκτικών και δημοκρατικών κοινωνιών. Ως εκ τούτου, θα εξακολουθήσει να δίνεται έμφαση στα εκκρεμή ζητήματα στο πλαίσιο των τρεχόντων στόχων, ιδίως το κράτος δικαίου, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την καταπολέμηση της διαφθοράς και των διακρίσεων, τον ρόλο των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών και την προώθηση της ισότητας των φύλων. Η προσέγγιση της ΕΕ που βασίζεται στην παροχή κινήτρων («περισσότερα για περισσότερα» και «λιγότερα για λιγότερα») θα εξακολουθήσει να ωφελεί τις χώρες-εταίρους που επιδίδονται σε περισσότερες μεταρρυθμίσεις. Η μελλοντική

¹ Στο εξής: «Μολδαβία».

² https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf

³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_el.pdf

⁴ Εν προκειμένω περιλαμβάνονται οι ανακοινώσεις «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» (COM(2019) 640), «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» (COM(2020) 67), «Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη» (COM(2020) 102) και «Μια Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» (COM(2020) 152).

προσέγγιση πολιτικής για την ανατολική εταιρική σχέση θα πρέπει να βασίζεται στα καθήκοντα, τους στόχους, τις αρχές και τους τομείς συνεργασίας που έχουν ήδη συμφωνηθεί.

Η συνεχής δέσμευση έναντι των χωρών της ανατολικής εταιρικής σχέσης θα παραμείνει μεταξύ των βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ. Η ανανεωμένη δυναμική της πολιτικής της ανατολικής εταιρικής σχέσης θα ενισχύσει την εν λόγω δέσμευση τονίζοντας τη σημασία αυτής της αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας. Θα μετουσιωθεί σε περαιτέρω ανάπτυξη των πολιτικών σχέσεων με όλους τους ανατολικούς εταίρους τόσο σε διμερή όσο και σε πολυμερή μορφή. Επιπλέον, λόγω της γεωγραφικής της θέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ασίας και της ευρύτερης γειτονίας, η περιφέρεια της ανατολικής εταιρικής σχέσης έχει προστιθέμενη αξία για τη δέσμευση της ΕΕ στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, ιδίως λόγω των ποικίλων βαθμών οικονομικών, κοινωνικών και στρατηγικών συνδέσεων με τις γειτονικές της χώρες. Η παρουσία και τα συμφέροντα άλλων περιφερειακών και παγκόσμιων δυνάμεων, καθώς και οι πολιτισμικοί και γεωγραφικοί δεσμοί με την Κεντρική Ασία, αποτελούν πρόσθετες ευκαιρίες για την ανάπτυξη αμοιβαία επωφελών δεσμών με την ευρύτερη γειτονία. Οι δραστηριότητες της ΕΕ στην περιοχή συμπληρώνονται από άλλες πολιτικές και πρωτοβουλίες, όπως η Βόρεια Διάσταση και η Συνέργεια του Ευξείνου Πόντου.

Τον Μάιο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε διαβούλευση για το μέλλον της ανατολικής εταιρικής σχέσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε την προσέγγιση αυτή τον Ιούνιο του 2019.

Η διαβούλευση διήρκεσε έως τα τέλη Οκτωβρίου του 2019. Ήταν ευρεία και χωρίς αποκλεισμούς, συγκεντρώνοντας περισσότερες από 200 γραπτές συνεισφορές, μεταξύ άλλων μέσω της ιστοσελίδας της δομημένης διαβούλευσης σχετικά με την ανατολική εταιρική σχέση. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και όλες οι χώρες-εταίροι υπέβαλαν γνώμες, ενώ το ίδιο έπραξαν και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών. Μεταξύ άλλων, συμμετείχαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης και άλλα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, όπως οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (συμπεριλαμβανομένου του φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών της ανατολικής εταιρικής σχέσης), δεξαμενές σκέψης, ακαδημαϊκά ιδρύματα και επιχειρηματικές οργανώσεις. Ελήφθησαν υπόψη οι συστάσεις του Φόρουμ Νεολαίας της ανατολικής εταιρικής σχέσης και των Νέων Ευρωπαίων Πρεσβευτών.

Η παρούσα κοινή ανακοίνωση βασίζεται επίσης στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια των **διαβουλεύσεων σε καθεμία από τις έξι χώρες-εταίρους** και σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Ελήφθησαν επίσης υπόψη οι συζητήσεις στο πλαίσιο των πλατφορμών και των ομάδων της τρέχουσας αρχιτεκτονικής της ανατολικής εταιρικής σχέσης και των σχετικών συνεδριάσεων.

Συνολικά, υπάρχει ευρεία συναίνεση ότι **το τρέχον πλαίσιο πολιτικής της ανατολικής εταιρικής σχέσης είναι ισχυρό και αποφέρει απτά αποτελέσματα για τους πολίτες**. Η κοινή ανακοίνωση περιγράφει τον τρόπο αντιμετώπισης των **κοινών προκλήσεων** και τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ θα συνεργαστεί με τις χώρες-εταίρους σε διάφορους τομείς πολιτικής στο μέλλον. Με βάση τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, το παρόν έγγραφο περιγράφει τους νέους **μακροπρόθεσμους στόχους πολιτικής για την ανατολική εταιρική σχέση μετά το 2020** και καθορίζει τα μέτρα που αποσκοπούν στην **ενίσχυση της ανθεκτικότητας, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων για την κοινωνία**.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Το 2015, τα κράτη μέλη της ΕΕ και οι χώρες-εταίροι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την αναθεώρηση της **Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας** στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ. Ζήτησαν αυξημένη **διαφοροποίηση, μεγαλύτερη συμμετοχή,**

βελτιωμένη **εστίαση** και μεγαλύτερη **ευελιξία**. Από τη διαβούλευση προέκυψε ότι η ανατολική εταιρική σχέση έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τους εν λόγω στόχους.

Όσον αφορά τη **διαφοροποίηση**, η εταιρική σχέση έχει αναπτυχθεί ανάλογα με τα συμφέροντα, τις φιλοδοξίες και την πρόοδο κάθε εταίρου. Υπάρχουν νέες, εκτεταμένες πολιτικές και οικονομικές διμερείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και των επιμέρους χωρών-εταίρων. Οι σχέσεις με τη Γεωργία, τη Μολδαβία και την Ουκρανία καθοδηγούνται από συμφωνίες σύνδεσης και από σφαιρικές και σε βάθος ζώνες ελεύθερων συναλλαγών. Για να εξασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή αυτών των φιλοδοξιών συμφωνιών, οι εν λόγω τρεις χώρες συμφώνησαν να καταρτίσουν τις «ατζέντες σύνδεσης» με βάση τις βραχυπρόθεσμες και τις μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες συνεργασίας. Έχουν θεσπιστεί ρυθμίσεις για την απαλλαγή από την υποχρέωση θεώρησης μεταξύ της ΕΕ και των εν λόγω χωρών, με σκοπό τη διευκόλυνση της διασυνοριακής κυκλοφορίας των πολιτών. Και οι τρεις χώρες έχουν εφαρμόσει πλήρως τις συμφωνίες επανεισδοχής.

Οι σχέσεις της ΕΕ με την Αρμενία πλαισιώνονται από μια συνολική και ενισχυμένη συμφωνία εταιρικής σχέσης, ενώ είναι σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις για νέα συμφωνία με το Αζερμπαϊτζάν. Η συνεργασία με τις δύο αυτές χώρες βασίζεται σε συμφωνηθείσες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης. Οι τομεακοί διάλογοι ενισχύουν τις σχέσεις με τη Λευκορωσία, ενώ είναι σε εξέλιξη διαπραγματεύσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης. Οι συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής που έχουν συναφθεί με την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και τη Λευκορωσία διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διευκόλυνση των μετακινήσεων των ατόμων αυτών των χωρών.

Για να ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη **συμμετοχή** των χωρών-εταίρων, η ΕΕ έχει **αλλάξει ριζικά** τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζεται μαζί τους. Για να αυξηθεί ο αντίκτυπος, η στήριξη της ΕΕ έχει μετατοπιστεί από τη χρηματοδοτική συνδρομή βάσει έργων προς τη στήριξη πραγματικά μετασχηματιστικών **πολιτικών μεταρρυθμίσεων**. Η νέα αυτή προσέγγιση απέφερε απτά οφέλη για τους ανθρώπους, όπως για παράδειγμα η στήριξη της αποκέντρωσης στην Ουκρανία και οι πρωτοβουλίες υψηλού επιπέδου για την ενεργειακή απόδοση στην Αρμενία, τη Γεωργία και την Ουκρανία.

Η ΕΕ έχει ενισχύσει τη συνεργασία με τους αρμόδιους για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στις χώρες-εταίρους. Από κοινού με τις εθνικές αρχές, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν λάβει σημαντικά μέτρα για την εξασφάλιση **κοινού προγραμματισμού**, όπου αυτό είναι δυνατόν. Με τον τρόπο αυτόν, διασφαλίζεται αποτελεσματικότερη συλλογική ανταπόκριση στις ανάγκες των χωρών-εταίρων, ενώ η συνεργασία καθίσταται λιγότερο κατακερματισμένη και, ως εκ τούτου, πιο συνεκτική και επιδραστική. Η επιτυχής κοινή ανταπόκριση καλύπτει επίσης την Ουκρανία και τη Μολδαβία.

Η ΕΕ έχει ενισχύσει τη στρατηγική συνεργασία της με τα **διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα**. Μέσω των διαλόγων ανά χώρα, περιφέρεια και τομέα, η ΕΕ και τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν προσφέρει σημαντική στήριξη σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και σε «πράσινες» επενδύσεις για ενεργειακή απόδοση και δημοτικές υποδομές, μειώνοντας έτσι την κατανάλωση ενέργειας, τη ρύπανση και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, και ενισχύοντας την περιβαλλοντική και κλιματική ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την περιοχή.

Η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών είναι καίριας σημασίας για να διασφαλιστούν αποτελεσματικές μεταρρυθμίσεις, δεδομένου ότι αυξάνει τη δημόσια λογοδοσία, προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα και την τοπική ανάπτυξη και εξασφαλίζει την παροχή υπηρεσιών σε ολόκληρο τον πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των ευπαθών ομάδων. Η ΕΕ έχει διαδραματίσει καίριο ρόλο στη στήριξη της συμβολής της κοινωνίας των πολιτών, η οποία με τη σειρά της έδωσε ώθηση στην κοινωνική καινοτομία και συνέβαλε στην οικοδόμηση μεταρρυθμιστικών συνασπισμών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης τονίζουν ότι αξίζει να αυξηθεί η **εστίαση** στο πλαίσιο μιας κοινής πολιτικής. Στα «20 παραδοτέα για το 2020», που εγκρίθηκαν από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις χώρες-εταίρους κατά τη σύνοδο κορυφής της ανατολικής εταιρικής σχέσης τον Νοέμβριο του 2017, καθορίζεται κοινό θεματολόγιο προσανατολισμένο στα αποτελέσματα, με σκοπό την εστίαση της συνεργασίας.

Η νέα Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας υπογράμμισε την ανάγκη για μεγαλύτερη **ευελιξία**, ώστε να μπορέσουν η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι να ανταποκριθούν στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και περιστάσεις. Για να αυξηθεί η στήριξη και ο αντίκτυπος, η ΕΕ: i) ενίσχυσε τη συνεργασία με τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου και του Μηχανισμού Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων· ii) εκσυγχρόνισε και ευθυγράμμισε με στρατηγικό τρόπο τα οικεία μέσα τεχνικής βοήθειας (TAIEX και Twinning) για την παροχή εξατομικευμένης στήριξης· και iii) προσάρμοσε τις θεσμικές δομές της, ώστε να ανταποκρίνονται σε νέες προκλήσεις. Για παράδειγμα, η «ομάδα στήριξης για την Ουκρανία» αποτελεί μοναδική δομή που συγκεντρώνει εμπειρογνώσια από όλη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων της χώρας. Η «ειδική ομάδα East StratCom της ΕΥΕΔ», που δημιουργήθηκε μετά τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου του 2015 σχετικά με την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης, έχει επίσης συμβάλει καθοριστικά στη στρατηγική και αποτελεσματική επικοινωνία και προβολή της ΕΕ στην περιοχή.

3. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

Σύμφωνα με τη διαβούλευση, υπάρχει ευρεία συναίνεση ως προς το ότι τα «20 παραδοτέα για το 2020» αποφέρουν απτά αποτελέσματα για την κοινωνία. Έχουν επιφέρει βελτιώσεις σε 3 από τους 4 τομείς προτεραιότητας, ήτοι **ισχυρότερη οικονομία, ισχυρότερη συνδεσιμότητα και ισχυρότερη κοινωνία**. Όσον αφορά την **ισχυρότερη διακυβέρνηση**, στα αρχικά επιτεύγματα περιλαμβάνονται οι «υπηρεσίες μίας στάσης» που παρέχουν αποτελεσματικές και προσβάσιμες δημόσιες υπηρεσίες και τα συστήματα δηλώσεων ηλεκτρονικών περιουσιακών στοιχείων στις περισσότερες χώρες-εταίρους.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι περισσότερες χώρες-εταίροι και η κοινωνία των πολιτών τονίζουν την **ανάγκη να βελτιωθούν σημαντικά τα αποτελέσματα στον τομέα της διακυβέρνησης, ιδίως όσον αφορά το κράτος δικαίου, την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και τον ρόλο των ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών**. Η πρόοδος στη διακυβέρνηση συνδέεται άμεσα με τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. **Η ασφάλεια δικαίου και οι εύρυθμοι δημοκρατικοί θεσμοί είναι καθοριστικής σημασίας για την προσέλκυση επενδύσεων, τη στήριξη της πολιτικής σταθερότητας και των μεταρρυθμίσεων του κράτους δικαίου, καθώς και για την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης**. Ως εκ τούτου, το προσανατολισμένο στα αποτελέσματα θεματολόγιο, που στηρίζεται σε επαγγελματικά ανεξάρτητες και καλής ποιότητας **επίσημες στατιστικές** για την παρακολούθηση της προόδου και τη στήριξη της λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων, θα ενισχυθεί στο πλαίσιο της μελλοντικής πολιτικής.

Η **προσέγγιση που βασίζεται στην παροχή κινήτρων** χρειάζεται σαφέστερες κατευθυντήριες γραμμές για συγκεκριμένες μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες με αντικειμενικούς, ακριβείς, λεπτομερείς και επαληθεύσιμους δείκτες αναφοράς. Η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της χρηματοδότησης και των επενδύσεων. Η σοβαρή ή παρατεταμένη στασιμότητα ή ακόμη και η οπισθοδρόμηση όσον αφορά την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την προσαρμογή της χρηματοδότησης της ΕΕ προς τα κάτω, με εξαίρεση τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών.

Η διαβούλευση κατέδειξε την έντονη επιθυμία όλων των χωρών-εταίρων να **προσαρμόσουν περαιτέρω την εταιρική σχέση στα συμφέροντα, τις φιλοδοξίες και την πρόοδο κάθε**

χώρας-εταίρου. Οι συνδεδεμένες χώρες έχουν σοβαρές προσδοκίες όσον αφορά τη συμμετοχή σε κοινές πρωτοβουλίες για ζητήματα που καλύπτονται από τις συμφωνίες σύνδεσης και τις σφαιρικές και σε βάθος ζώνες ελεύθερων συναλλαγών, ώστε να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητές τους.

Η **διμερής συνεργασία** παραμένει ο κύριος τρόπος να διασφαλιστεί η εξατομικευμένη προσέγγιση. Η εφαρμογή των διμερών συμφωνιών θα επιταχυνθεί και θα συμπληρωθεί με τη **βαθύτερη τομεακή συνεργασία** και τις **ανταλλαγές μεταξύ των ενδιαφερόμενων χωρών-εταίρων.** Η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη σε διμερή, περιφερειακά και πολυκρατικά φόρουμ, συμπεριλαμβανομένης της στοχοθετημένης τομεακής βοήθειας, σύμφωνα με τις αρχές της πολυδεκτικότητας και της διαφοροποίησης. Επιπλέον, η ανατολική εταιρική σχέση θα εξακολουθήσει να είναι **ευέλικτη και χωρίς αποκλεισμούς,** επιτρέποντας στις χώρες να **αντιμετωπίζουν τις κοινές και τις παγκόσμιες προκλήσεις από κοινού** σε ευρύ φάσμα τομέων, προωθώντας την **περιφερειακή ολοκλήρωση.**

Η ΕΕ, τα κράτη μέλη της και οι χώρες-εταίροι, αξιοποιώντας τα βασικά επιτεύγματα της εταιρικής σχέσης και αναγνωρίζοντας ότι η **ενίσχυση της ανθεκτικότητας αποτελεί πρωταρχικό πλαίσιο πολιτικής,** όπως περιγράφεται στη στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την ανθεκτικότητα στην εξωτερική δράση της ΕΕ⁵, **θα συνεργαστούν για να επιτύχουν τους ακόλουθους μακροπρόθεσμους στόχους της πολιτικής για την ανατολική εταιρική σχέση μετά το 2020:**

- μαζί για ανθεκτικές, βιώσιμες και ολοκληρωμένες οικονομίες·
- μαζί για θεσμούς που λογοδοτούν, για το κράτος δικαίου και για την ασφάλεια·
- μαζί για την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή·
- μαζί για έναν ανθεκτικό ψηφιακό μετασχηματισμό· και
- μαζί για ανθεκτικές, δίκαιες και πολυδεκτικές κοινωνίες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ζητήσει από την ΕΕ και τους εταίρους της, ιδίως από την ευρωπαϊκή ήπειρο, να αντιμετωπίσουν τις κοινές προκλήσεις και να επεξεργαστούν από κοινού νέες προτεραιότητες πολιτικής στο μέλλον για τη στήριξη του οικολογικού και του ψηφιακού μετασχηματισμού, για τη δημιουργία οικονομιών που θα λειτουργούν για όλους, παρέχοντας ιδίως περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους, και για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Τα ζητήματα αυτά θα ενσωματωθούν σε όλους τους στόχους πολιτικής.

4. ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

4.1 Μαζί για ανθεκτικές, βιώσιμες και ολοκληρωμένες οικονομίες

Η ενίσχυση της οικονομίας έχει καίρια σημασία για την ικανοποίηση των προσδοκιών των πολιτών, τη μείωση των ανισοτήτων και την ανάδειξη των χωρών-εταίρων σε ελκυστικούς τόπους όπου οι άνθρωποι θα επιθυμούν να οικοδομήσουν το μέλλον τους. Οι καλύτερα ολοκληρωμένες οικονομίες που είναι βιώσιμες, δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς αποφέρουν αποτελέσματα για όλους. Στόχος είναι η δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και οικονομικών ευκαιριών, καθώς και η εξασφάλιση ευημερίας για τους ανθρώπους που ζουν στις χώρες-εταίρους.

Αυτό προϋποθέτει την **αύξηση των εμπορικών συναλλαγών και την περαιτέρω περιφερειακή και διμερή ολοκλήρωση των οικονομιών των χωρών-εταίρων και της ΕΕ,**

⁵https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/join_2017_21_fl_communication_from_commission_to_inst_en_v7_p1_916039.pdf

σε συνδυασμό με τη συνεργασία για τη σταδιακή απανθρακοποίηση για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει ο διττός οικολογικός και ψηφιακός μετασχηματισμός. Με βάση τις υφιστάμενες συμφωνίες σύνδεσης, τις σφαιρικές και σε βάθος ζώνες ελεύθερων συναλλαγών και άλλες εμπορικές συμφωνίες, η ΕΕ, από κοινού με τις χώρες-εταίρους, θα επικεντρωθεί στη στήριξη της πλήρους εφαρμογής τους, ώστε να αποφέρουν τα μέγιστα οφέλη. Σύμφωνα με τη νέα στρατηγική της ΕΕ για την ανάπτυξη, την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και την ψηφιακή στρατηγική, η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι θα στηρίξουν περαιτέρω τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών της ανατολικής εταιρικής σχέσης, καθιστώντας τις πιο ανταγωνιστικές και καινοτόμες. Επιπλέον, η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι θα επενδύσουν στη φυσική συνδεσιμότητα και τις υλικές υποδομές (στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και της ψηφιακής τεχνολογίας) ως βασικές προϋποθέσεις της οικονομικής ανάπτυξης. Σε περίπτωση οικονομικής κρίσης, η ΕΕ είναι έτοιμη να βοηθήσει τις χώρες-εταίρους να διασφαλίσουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παράσχουν κίνητρα για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μέσω της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής της ΕΕ. Η στήριξη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, η βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και η στήριξη των ΜΜΕ θα προωθήσουν την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, ιδίως τους νέους, και η καλύτερη σύνδεση της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας με τις ανάγκες του ιδιωτικού τομέα θα προετοιμάσουν τις χώρες-εταίρους για να αντιμετωπίσουν τις αυριανές προκλήσεις.

4.1.1 Εμπορική και οικονομική ολοκλήρωση

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, **το εμπόριο ΕΕ-ανατολικής εταιρικής σχέσης έχει σχεδόν διπλασιαστεί** και, ως εκ τούτου, οι χώρες-εταίροι έχουν καταστεί ο 10ος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ. Η ΕΕ είναι ο **πρώτος εμπορικός συνασπισμός για τέσσερις χώρες-εταίρους** (Αζερμπαϊτζάν, Γεωργία, Μολδαβία και Ουκρανία), ενώ για την Αρμενία και τη Λευκορωσία η ΕΕ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος. Οι εν λόγω εμπορικές σχέσεις οδήγησαν επίσης στη διαφοροποίηση των εξαγωγών εμπορευμάτων από τις χώρες-εταίρους και στην καλύτερη ενσωμάτωσή τους στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες. Επιπλέον, ο αριθμός των εταιρειών που πραγματοποιούν εξαγωγές στην ΕΕ αυξήθηκε από τη Γεωργία κατά 46 %, από τη Μολδαβία κατά 48 % και από την Ουκρανία κατά 24 %. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει σαφώς τα αμοιβαία οφέλη της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

Η ΕΕ προτείνει την περαιτέρω **εμβάθυνση της οικονομικής ολοκλήρωσης με τις χώρες-εταίρους και μεταξύ αυτών**, ιδίως όσον αφορά τις τρεις συνδεδεμένες χώρες, μέσω της παροχής συνεχούς στήριξης με σκοπό την πλήρη υλοποίηση των υφιστάμενων σφαιρικών και σε βάθος ζωνών ελεύθερων συναλλαγών. Οι διμερείς συμφωνίες, ιδίως οι σφαιρικές και σε βάθος ζώνες ελεύθερων συναλλαγών, προσφέρουν ευκαιρίες ανάπτυξης για τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και υψηλότερα επίπεδα προστασίας των εργαζομένων, καλύτερες συνθήκες εργασίας και πρόσβαση των πολιτών σε συμμορφούμενα και ασφαλή προϊόντα. Τα οφέλη αυτά αναμένεται να αξιοποιηθούν πλήρως μόλις ολοκληρωθούν οι εν εξελίξει και οι μελλοντικές μεταρρυθμίσεις που θα προκύψουν από τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο των σφαιρικών και σε βάθος συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών. Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται την ευθυγράμμιση της νομοθεσίας με τους κανόνες της ΕΕ, την ανάπτυξη ικανοτήτων για την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί και τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών. Η ΕΕ θα ενθαρρύνει επίσης την ενισχυμένη συνεργασία με τις χώρες εκτός των σφαιρικών και σε βάθος ζωνών ελεύθερων συναλλαγών. Οι τομεακές ρυθμίσεις για τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών κοινού ενδιαφέροντος θα πρέπει να προωθήσουν περαιτέρω την οικονομική ολοκλήρωση με τη συμμετοχή όλων των χωρών-εταίρων. Εν προκειμένω, για παράδειγμα, η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τις χώρες-εταίρους, όπου είναι δυνατόν, με σκοπό την σύναψη συμφωνιών για την αμοιβαία αναγνώριση εγκεκριμένων οικονομικών φορέων.

Η ΕΕ θα επιδιώξει επίσης να **συνεργαστεί και να δημιουργήσει συμμαχίες με τις χώρες-εταίρους** για ευρύτερα και συναφή παγκόσμια οικονομικά ζητήματα σε διάφορα πολυμερή φόρουμ, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στήριξης για την προσχώρηση στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου των χωρών-εταίρων που δεν είναι ακόμη μέλη.

Η ΕΕ θα στηρίζει την πράσινη μετάβαση στην περιοχή. Θα επιδιώξει επίσης το δίκαιο και χωρίς στρεβλώσεις εμπόριο που θα βασίζεται σε κανόνες, καθώς και τις επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες, σε πράσινα αγαθά και υπηρεσίες και σε σχετικές στρατηγικές πρώτες ύλες. Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τις χώρες-εταίρους για να διασφαλιστεί η ασφάλεια των πόρων και για να εφαρμοστούν ταυτόχρονα η συμφωνία του Παρισιού και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Όσον αφορά τις συνδεδεμένες χώρες, συνεχίζεται η σταδιακή ελευθέρωση της πρόσβασης στην αγορά. Επιπλέον, στις σφαιρικές και σε βάθος ζώνες ελεύθερων συναλλαγών προβλέπεται επιλεκτική και σταδιακή **οικονομική ενσωμάτωση** των χωρών αυτών στην εσωτερική αγορά της ΕΕ. Αυτό εξαρτάται από την κανονιστική σύγκλιση και την αποτελεσματική εφαρμογή από τις χώρες αυτές του κεκτημένου της ΕΕ σε όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς (δημόσιες συμβάσεις, τεχνικά εμπόδια στις συναλλαγές, εποπτεία της αγοράς, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα, τελωνειακές υπηρεσίες και πρότυπα χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης).

4.1.2 Επενδύσεις και πρόσβαση σε χρηματοδότηση

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, πάνω από **125 000 ΜΜΕ** ωφελήθηκαν άμεσα από ενωσιακή χρηματοδότηση (κυρίως σε τοπικά νομίσματα) για να δημιουργήσουν ή να διατηρήσουν **περισσότερες από 250 000 θέσεις εργασίας**. Η καλύτερη χρήση του συνδυασμού μέσων και των εγγυήσεων έχει μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπο, **μοχλεύοντας 11 δισεκατομμύρια ευρώ σε επενδύσεις από το 2009**.

Οι **διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις** είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, τη βελτίωση της οικονομικής διακυβέρνησης, την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και την αύξηση της οικονομικής ανθεκτικότητας. Το εμπόριο και οι επενδύσεις χρειάζονται ευνοϊκές συνθήκες για να υπάρξει βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Το επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον πρέπει να είναι απλό, διαφανές και αξιόπιστο. Εν προκειμένω απαιτούνται προσπάθειες για να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού, να βελτιωθεί η αγορά εργασίας, να μειωθεί η άτυπη εργασία, να βελτιωθεί η οικονομική διακυβέρνηση και να αξιοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης της διαφθοράς. Στους οικονομικούς φορείς πρέπει να δοθεί σαφής προοπτική όσον αφορά την οικολογική μετάβαση που είναι σε εξέλιξη. Η ΕΕ θα συνεχίσει να ενισχύει τις βασικές μεταρρυθμίσεις των χωρών-εταίρων, μεταξύ άλλων μέσω του **Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου⁶** και ιδίως του **Μηχανισμού Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων**.

Οι **ΜΜΕ** είναι οι κορυφαίοι εργοδότες στις περισσότερες χώρες-εταίρους και βασική κινητήρια δύναμη της κοινής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει την **πρόσβαση σε χρηματοδότηση** μέσω καθεστώτων εγγυήσεων, επιδοτήσεων επιτοκίου και επενδυτικών κινήτρων. Θα επεκτείνει επίσης αυτήν τη στήριξη μέσω ισχυρότερης σύμπραξης με τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ETBA+) στο πλαίσιο του προτεινόμενου Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (NDICI) και της εγγύησης εξωτερικής δράσης. Η βιώσιμη χρηματοδότηση και η μικροχρηματοδότηση θα αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα της παρέμβασης της ΕΕ, μεταξύ άλλων και στις αγροτικές περιοχές όπου η πρόσβαση σε

⁶ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan_en

χρηματοδότηση είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα της στήριξης, η ΕΕ θα αναλύσει από κοινού με τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τους βασικούς τομείς στους οποίους οι επενδύσεις θα έχουν αντίκτυπο (μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης ενός «πίνακα επενδύσεων με αντίκτυπο»).

Λαμβανομένης υπόψη της επείγουσας ανάγκης να αυξηθούν οι βιώσιμες επενδύσεις, η ΕΕ θα ενισχύσει περαιτέρω τη συνεργασία της με τις χώρες-εταίρους για τη δημιουργία χρηματοπιστωτικού συστήματος που θα στηρίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως μέσω διεθνών φόρουμ όπως η **διεθνής πλατφόρμα για τη βιώσιμη χρηματοδότηση (IPSF)**. Η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι μπορούν να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές και να συντονίζουν τις προσπάθειες για περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις, όπως οι πράσινες ταξινόμιες, οι περιβαλλοντικές και κλιματικές γνωστοποιήσεις, καθώς και τα πρότυπα και τα σήματα για τα πράσινα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Δεδομένων των αυξανόμενων οικονομικών και εμπορικών σχέσεων των ανατολικών χωρών-εταίρων με την ΕΕ, η **ενίσχυση της χρήσης του ευρώ** στις ξένες εμπορικές συναλλαγές τους θα ενισχύσει περαιτέρω τις οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ και θα συμβάλει στην **εξασφάλιση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας** των χωρών αυτών. Θα μειώσει περαιτέρω τον συναλλαγματικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν οι χώρες-εταίροι, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι το συναλλαγματικό μείγμα στον εξωτερικό δανεισμό, τη διαχείριση αποθεμάτων και τις διεθνείς συναλλαγές θα συσχετίζεται καλύτερα με τα νομίσματα των κύριων εμπορικών και επενδυτικών εταίρων τους, στηρίζοντας παράλληλα τον **ισχυρότερο διεθνή ρόλο του ευρώ**. Η ΕΕ θα συνεχίσει επίσης να στηρίζει τις προσπάθειες των χωρών-εταίρων να εκπληρώσουν τα κριτήρια προσχώρησης στον **Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)**.

Για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των νεοφυών επιχειρήσεων, η ΕΕ από κοινού με τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα αναπτύξει ένα καινοτόμο και έξυπνο χρηματοδοτικό πρόγραμμα (που θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, χρηματοδότηση από ίδια κεφάλαια, επιχειρηματικά κεφάλαια και επιχειρηματικούς αγγέλους, καθώς και πληθοχρηματοδότηση). Η συνδρομή της ΕΕ θα ενισχύσει περαιτέρω τους οργανισμούς στήριξης των επιχειρήσεων, θα στηρίξει τη διεθνοποίηση των ΜΜΕ και θα διευκολύνει τον διάλογο μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ενώ παράλληλα θα αντιμετωπίσει την ανάγκη γνώσεων και δεξιοτήτων για την προώθηση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργικότητας, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς. Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει τις επιχειρήσεις, ιδίως τις πρωτοβουλίες με γυναίκες επικεφαλής, και θα ενθαρρύνει περισσότερους νέους να γίνουν επιχειρηματίες.

Για να προχωρήσουν οι χώρες-εταίροι στη διαδικασία μετάβασης σε μια **δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία η οποία θα αποφέρει αποτελέσματα για όλους**, η ΕΕ θα τις βοηθήσει να αξιοποιήσουν το οικονομικό δυναμικό των αγροτικών περιοχών τους, μεταξύ άλλων στηρίζοντας τους γεωργούς και τη δημιουργία σύγχρονων συνεταιρισμών και ομάδων παραγωγών. Η ΕΕ θα ενισχύσει τη συνεργασία εκτός πρωτευουσών και θα δημιουργήσει δεσμούς μεταξύ των τοπικών αστικών κέντρων και αγροτικών περιοχών. Η διαδικασία αυτή θα βασιστεί στη μεθοδολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έξυπνη εξειδίκευση, όπως εφαρμόζεται στην ΕΕ.

4.1.3 Ενισχυμένη διασυνδεσιμότητα

Οι ισχυρές διασυνδέσεις μεταξύ της ΕΕ και της ανατολικής εταιρικής σχέσης, καθώς και μεταξύ των χωρών-εταίρων, αποτελούν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις για την οικονομική ανάπτυξη, την περιφερειακή ολοκλήρωση, το εμπόριο και την κινητικότητα. Η βιώσιμη, βασισμένη σε κανόνες και ασφαλής συνδεσιμότητα είναι **καθοριστικής σημασίας τόσο για την ΕΕ όσο και για τις χώρες-εταίρους**.

Όσον αφορά τις **μεταφορές**, το ενδιαφέρον της ΕΕ θα επικεντρωθεί στις μακροπρόθεσμες **επενδύσεις προτεραιότητας** που περιγράφονται στο ενδεικτικό επενδυτικό σχέδιο δράσης του **διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)**⁷. Τούτο περιλαμβάνει την αναβάθμιση της βασικής υλικής υποδομής στις οδικές, σιδηροδρομικές, λιμενικές, εσωτερικές πλωτές και αερολιμενικές εγκαταστάσεις, καθώς και στα κέντρα εφοδιαστικής, προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η συνδεσιμότητα μεταξύ της ΕΕ και των χωρών-εταίρων, αλλά και μεταξύ των ίδιων των χωρών-εταίρων. Τα μέτρα θα υποστηριχθούν με συνδυασμούς μέσων και με εγγυήσεις στο πλαίσιο της Επενδυτικής Πλατφόρμας Γειτονίας. Επίσης, η ΕΕ θα διευρύνει τη χρήση των ενωσιακών και διεθνών προτύπων στον τομέα των μεταφορών, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της οδικής ασφάλειας, σύμφωνα με τη δήλωση της ανατολικής εταιρικής σχέσης του 2018 για την οδική ασφάλεια⁸. Ακόμη, θα εντατικοποιήσει τις εργασίες όσον αφορά τις συμφωνίες κοινού αεροπορικού χώρου και την αεροπορική ασφάλεια. Αναγνωρίζοντας τη σημασία των ανατολικών χωρών-εταίρων όσον αφορά τη συνδεσιμότητα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, η ΕΕ θα προαγάγει και θα στηρίζει τη συμμετοχή των χωρών-εταίρων στην εφαρμογή της στρατηγικής για τη σύνδεση Ευρώπης και Ασίας⁹.

Όσον αφορά την **ενεργειακή συνδεσιμότητα**, η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τις χώρες-εταίρους για την ενίσχυση των διασυνοριακών και διαπεριφερειακών διασυνδέσεων. Ο **Νότιος διάδρομος μεταφοράς φυσικού αερίου** έχει σχεδόν ολοκληρωθεί και η πρώτη μεταφορά φυσικού αερίου από το Αζερμπαϊτζάν στην ΕΕ αναμένεται το 2020. Η τεκμηριωμένη πολιτική για την ενέργεια και η συλλογή, χρήση και διαχείριση των δεδομένων θα υποστηριχθούν περαιτέρω μέσω της πρωτοβουλίας «EU4Energy» και του διαλόγου για την ενεργειακή πολιτική. Η τρέχουσα τροποποίηση της συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα, στην οποία συμμετέχουν τρεις χώρες-εταίροι, θα έχει ως στόχο να καταστήσει την Ενεργειακή Κοινότητα πιο αποδοτική και κατάλληλη για ένα βιώσιμο ενεργειακό μέλλον. Επίσης, η ΕΕ θα βοηθήσει τις χώρες-εταίρους να αυξήσουν την **ενεργειακή ασφάλεια** διαφοροποιώντας τον εφοδιασμό τους από εισαγωγές πετρελαίου ή φυσικού αερίου **με επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας** και με τη **βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης**, αλλά και προάγοντας την ολοκλήρωση της ενεργειακής αγοράς βάσει κατάλληλης νομοθεσίας.

Η δορυφορική συνδεσιμότητα συμβάλλει στις έξυπνες και ασφαλείς μεταφορές και στις πιο πράσινες πόλεις και καθιστά δυνατή την ψηφιοποίηση και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεργασία με τις χώρες-εταίρους όσον αφορά την επέκταση της κάλυψης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υπέρθεσης για τη Γεωστατική Πλοήγηση θα προαγάγει την ασφάλεια των αερομεταφορών, σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, καθώς και την οικονομική αποδοτικότητα των θαλάσσιων και σιδηροδρομικών μεταφορών, ενώ θα βοηθήσει και στην προώθηση της γεωργίας υψηλής ακρίβειας.

Ο ουσιαστικός **πολιτικός διάλογος** και η ανάπτυξη ενός ενιαίου διαύλου έργων υποδομής είναι καθοριστικής σημασίας για τη βελτιστοποίηση του **χαρτοφυλακίου των επενδύσεων**. Οι κατάλληλες μακροοικονομικές πολιτικές και η χρηστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, η δημιουργία δημοσιονομικού χώρου για δημόσιες επενδύσεις, η διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, μεταξύ άλλων μέσω συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, αποτελούν αναγκαίες προϋποθέσεις για τη βιωσιμότητα των υποδομών σε όλους τους τομείς.

⁷https://ec.europa.eu/transport/themes/international/european_neighbourhood_policy/eastern_partnership/ten-t-maps_en

⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/eap_declaration_finalversion2604.pdf

⁹ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/50699/connecting-europe-asia-eu-strategy_en

4.1.4 Επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό

Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό είναι καθοριστικής σημασίας για την προετοιμασία για το μέλλον και την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας. Με βάση τα επιτεύγματα για τους νέους, η ΕΕ προτείνει μια **νέα συμφωνία για τη νεολαία**, η οποία θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: i) γεφύρωση του χάσματος μεταξύ αγοράς εργασίας και εκπαιδευτικού τομέα, ii) αύξηση της στήριξης για την **απασχολησιμότητα των νέων** και τη **νεανική επιχειρηματικότητα**, iii) ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας, όπως οι Εγγυήσεις για τη νεολαία, τα οποία θα προσαρμοστούν στις αγορές εργασίας των χωρών-εταίρων, και iv) με βάση ένα πιλοτικό πρόγραμμα παρακολούθησης εργασίας για νέους δημόσιους υπαλλήλους της ανατολικής εταιρικής σχέσης, σύσταση ενός **προγράμματος κινητικότητας και ανταλλαγών για την ανατολική εταιρική σχέση απευθυνόμενο σε νέους επαγγελματίες**.

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση θα αποτελέσει στρατηγική προτεραιότητα. Αυτή θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, i) τη διακυβέρνηση και τη δημιουργία ικανοτήτων, ii) τον εκσυγχρονισμό και την καινοτομία σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, iii) την εναρμόνιση της νομοθεσίας και των πολιτικών με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διαδικασία της Μπολόνια) ή της διαδικασίας του Τορίνο για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, και iv) την ενίσχυση της **κατάρτισης των εκπαιδευτικών**, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την υποστήριξη της εισαγωγής σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών και πρακτικών διδασκαλίας και μάθησης. Το **πρόγραμμα Erasmus+**, ως βασική συνιστώσα της στήριξης της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό και τη διεθνοποίηση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, θα προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες κινητικότητας και δημιουργίας ικανοτήτων στον τομέα της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης. Η συμμετοχή στο **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης** θα δώσει στους νέους την ευκαιρία να εργαστούν, εθελοντικά ή μη, σε έργα που ωφελούν κοινότητες και ανθρώπους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το εμβληματικό **ευρωπαϊκό σχολείο στη Γεωργία** θα μετατραπεί σε πλήρες σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σε νέες εγκαταστάσεις.

Η έρευνα και η καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία αξιοπρεπών και βιώσιμων θέσεων εργασίας. Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει και να ενισχύει τις ικανότητες **έξυπνης εξειδίκευσης, μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας** των χωρών-εταίρων, καθώς και την αυξημένη συμμετοχή τους σε προγράμματα της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το πρόγραμμα COSME. Τα εθνικά δημόσια συστήματα έρευνας και καινοτομίας πρέπει να βελτιώσουν τις επιδόσεις και την ανταγωνιστικότητά τους, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση των **μεταρρυθμίσεων**. Θα πρέπει να προωθηθεί η ανάπτυξη ενός **κοινού χώρου γνώσεων και καινοτομίας** μεταξύ της ΕΕ και των χωρών-εταίρων, χρησιμοποιώντας επιστημονικά τεκμηριωμένες αποδείξεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας που θα βασίζονται στη γνώση και την προσέλκυση επενδυτών για καινοτόμες επιχειρήσεις στην ΕΕ και σε γειτονικές χώρες. Η έρευνα, η καινοτομία και η μεταφορά γνώσεων είναι επίσης σημαντικές για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, ενός τομέα ζωτικής σημασίας για μεγάλο μέρος του πληθυσμού στην ανατολική εταιρική σχέση. Δεδομένου ότι μια από τις προτεραιότητες της ΕΕ για το μέλλον είναι να έχει θετικά αποτελέσματα στο πλαίσιο της **Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας** και ιδίως να καταστήσει την Ευρώπη την πρώτη στον κόσμο κλιματικά ουδέτερη ήπειρο, οι χώρες-εταίροι ενθαρρύνονται να εντοπίσουν προτεραιότητες έρευνας και καινοτομίας που συνδέονται με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, και να δημιουργήσουν νέες καινοτόμες και βιώσιμες αλυσίδες αξίας. Θα προωθηθούν κοινές δεσμεύσεις για την προαγωγή αυτών των προτεραιοτήτων, παράλληλα με τον καθορισμό μιας στρατηγικής για την εξεύρεση λύσεων για ταχεία ανάπτυξη.

Επιπλέον, η ΕΕ θα στηρίζει τις χώρες ώστε να μεγιστοποιήσουν τις δυνατότητες των **κλάδων τους του πολιτισμού και της δημιουργίας**, ως κινητήριες δυνάμεις για βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Η ΕΕ θα προαγάγει τον πολιτισμό ως βασικό παράγοντα

δημιουργίας ανοικτού πνεύματος και προώθησης των ευρωπαϊκών αξιών, καθώς και υποστήριξης του διαπολιτισμικού διαλόγου για ειρηνικές διακοινοτικές σχέσεις, και θα ενισχύσει τη συνεργασία στους κλάδους της πολιτιστικής κληρονομιάς και της δημιουργίας, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα.

4.2 Μαζί για θεσμούς που λογοδοτούν, για το κράτος δικαίου και για την ασφάλεια

Η χρηστή διακυβέρνηση και οι δημοκρατικοί θεσμοί, το κράτος δικαίου, οι επιτυχείς πολιτικές κατά της διαφθοράς, η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης των πληθυσμών που πλήττονται από συγκρούσεις, είναι οι **ακρογωνιαίοι λίθοι των ισχυρών και ανθεκτικών κρατών και κοινωνιών.** Επίσης, αποτελούν σημαντικές **προϋποθέσεις για μια λειτουργική οικονομία της αγοράς και για τη βιώσιμη ανάπτυξη.** Το κράτος δικαίου, ιδίως, συνιστά βασικό παράγοντα για τη διασφάλιση αποτελεσματικού επιχειρηματικού κλίματος και σημαντικό συντελεστή για τη προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων.

Όσον αφορά το μέλλον, προκειμένου να αξιοποιηθούν τα έως σήμερα επιτεύγματα θα πρέπει να ανανεωθεί η δέσμευση στις θεμελιώδεις αρχές της εταιρικής σχέσης. Ειδικότερα, η στήριξη της ΕΕ για ανθεκτικούς θεσμούς, κράτος δικαίου και ασφάλεια θα περιλαμβάνει: i) προτάσεις για τρόπους καλύτερης μέτρησης του αντίκτυπου που έχουν οι μεταρρυθμίσεις του δικαστικού συστήματος, ii) εξέταση της προόδου των μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου όταν λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με την παροχή βοήθειας, iii) τόνωση της στήριξης της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος, iv) βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας για καλύτερη προστασία των πολιτών από το οργανωμένο έγκλημα, και v) ενίσχυση της στήριξης του διαλόγου και της συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας.

4.2.1 Μεταρρυθμίσεις του δικαστικού συστήματος

Οι μελλοντικές μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να έχουν ως γνώμονα την εναρμόνιση με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα. Η προσέγγιση θα πρέπει να είναι ολιστική** και να καλύπτει τις υπηρεσίες δίκης και επιβολής του νόμου. Η **ανεξαρτησία και η λογοδοσία** του δικαστικού σώματος και της εισαγγελικής αρχής είναι ουσιώδεις, στο πλαίσιο ενός συστήματος ελέγχων και ισορροπιών, ώστε όλα τα κρατικά όργανα να τηρούν τον νόμο και οι πολίτες να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και να μπορούν να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους.

Η ΕΕ θα προαγάγει τον **ενεργό ρόλο των διεθνών οργανισμών και εμπειρογνομόνων** για τη στήριξη και τη νομιμοποίηση των μεταρρυθμιστικών διαδικασιών και θα αξιοποιήσει τη δική της εμπειρογνομία σχετικά με ζητήματα που άπτονται του κράτους δικαίου. Οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να βασίζονται σε **μεταρρυθμιστικές στρατηγικές υψηλής ποιότητας** στηριζόμενες σε πρώτης τάξεως διαγνωστικά εργαλεία όσον αφορά τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Υπάρχει ανάγκη για **καλύτερη μέτρηση των πραγματικών αποτελεσμάτων/επιπτώσεων** των μεταρρυθμίσεων και της πρόσληψής τους από τους πολίτες. Η ΕΕ θα στηρίζει την αύξηση της ικανότητας των αρμόδιων εθνικών θεσμικών οργάνων να παρέχουν **κατάρτιση στον δικαστικό τομέα** βασισμένη στις αξίες και τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούν οι επαγγελματίες της δικαιοσύνης, όπως οι δικαστές και οι εισαγγελείς, κατά την εκτέλεση του έργου τους.

Σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα, η ΕΕ θα προωθήσει μια **νοοτροπία σεβασμού του κράτους δικαίου** μέσω της στενής συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων, καθώς και της ενισχυμένης συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη της ΕΕ.

4.2.2 Καταπολέμηση της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος

Η διαφθορά υπονομεύει το κράτος δικαίου και τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινωνιών. Τα νέα **ψηφιακά εργαλεία κατά της διαφθοράς** συμβάλλουν στην καλύτερη **πρόληψη και ανίχνευση** των παρατυπιών, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν συσταθεί διάφοροι εξειδικευμένοι φορείς για την καταπολέμηση της διαφθοράς¹⁰. Παρ' όλα αυτά, το επίπεδο αυστηρότητας πρέπει να ενταθεί προκειμένου να **βελτιωθεί η διερεύνηση, η δίωξη και ο κολασμός του οικονομικού εγκλήματος**, ώστε να καταστεί σαφές ότι οι φορείς καταπολέμησης της διαφθοράς και επιβολής του νόμου είναι ανεξάρτητοι και **παράγουν αποτελέσματα**. Η ΕΕ θα υποστηρίξει ένα νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα βασίζεται στα αποτελέσματα, με έμφαση στη **διαφθορά των υψηλών κλιμακίων**, και θα δίνει ιδιαίτερη σημασία στον τομέα των **δημόσιων συμβάσεων**. Στο πλαίσιο αυτό, θα διερευνηθούν πλήρως οι δυνατότητες των ψηφιακών λύσεων για τη βελτίωση της ιχνηλασιμότητας και της διαφάνειας των συστημάτων δημόσιων συμβάσεων. Η ΕΕ θα βοηθήσει επίσης τις χώρες-εταίρους να ενσωματώσουν στοιχεία ακεραιότητας και λογοδοσίας σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης,

Η διαφθορά είναι μία από τις πολλές πτυχές ενός ευρύτερου ποινικού φαινομένου: του **οικονομικού εγκλήματος**. Οι χώρες-εταίροι πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τη δημιουργία ενός ισχυρού και αποτελεσματικού πλαισίου για την καταπολέμηση των οικονομικών εγκλημάτων. Εν προκειμένω, τα μητρώα πραγματικών δικαιούχων είναι αναγκαία για την καταπολέμηση της **νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες**. Είναι σημαντικό οι ανατολικοί εταίροι να θεσπίσουν ισχυρά πλαίσια για την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, μεταξύ άλλων με τη σύσταση λειτουργικών **υπηρεσιών ανάκτησης** ικανών να εντοπίζουν και να ταυτοποιούν περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται από αξιόποινες δραστηριότητες. Τούτο είναι ζωτικής σημασίας για τη δέσμευση και τη δήμηση παράνομων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και για την ανάκτηση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ως σημαντικού εργαλείου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

4.2.3 Καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και ενίσχυση της ασφάλειας

Μια κοινή πρόκληση στον ευρύτερο τομέα της ασφάλειας είναι το **οργανωμένο έγκλημα**. Εν προκειμένω, η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει: i) την εντατικοποίηση της **συνεργασίας με τις υπηρεσίες της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων**, ii) τη **μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας**, iii) την **καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και παράνομων εμπορευμάτων** (ιδίως ναρκωτικών και όπλων), και iv) την **ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων** ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα των χωρών-εταίρων να αντέχουν στις πιέσεις που αντιμετωπίζουν και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητά τους. Η ΕΕ θα συνεχίσει τη συνεργασία με τις χώρες-εταίρους στον τομέα της **ανθεκτικότητας στον κυβερνοχώρο**. Επιπλέον, είναι θεμελιώδους σημασίας η σύσταση ενός λειτουργικού και νομικώς εκτελεστού πλαισίου για την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, με βάση τη σύμβαση της Βουδαπέστης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η διαρκής συνεργασία μεταξύ των χωρών-εταίρων και του **μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ**, καθώς και μεταξύ των ίδιων των χωρών-εταίρων, θα είναι καθοριστική για την ενίσχυση της πρόληψης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, της ετοιμότητας απέναντί τους, καθώς και της αντιμετώπισής τους. Επιπλέον, οι ανεπίλυτες συγκρούσεις εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ανάπτυξη στην περιοχή. Στο πλαίσιο των συμφωνημένων διαπραγματευτικών πλαισίων και διαδικασιών, η ΕΕ έχει δεσμευθεί να προαγάγει την ειρηνική διευθέτηση αυτών των **συγκρούσεων**. Έχοντας επίγνωση του αντίκτυπου που μπορεί να έχει η ειρηνική διευθέτηση στις οικονομικές και κοινωνικές

¹⁰ Όλες οι χώρες-εταίροι έχουν κυρώσει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς.

εξελίξεις, θα ενισχυθεί ο ρόλος των γυναικών και των νέων στην εμπέδωση της ειρήνης, μέσω κοινών δράσεων για την προώθηση της πολιτικής δέσμευσης της ΕΕ στην εφαρμογή του θεματολογίου για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια¹¹ σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα, η ΕΕ θα επιδιώξει να στηρίξει την πρόληψη των συγκρούσεων, την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων για ειρηνική διευθέτηση των συγκρούσεων. Επίσης, η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει βοήθεια σε πληθυσμούς που πλήττονται από συγκρούσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς τους. Ακόμη, ο **διάλογος για την ασφάλεια και η πρακτική συνεργασία στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)** θα ενισχυθούν, ώστε να αυξηθούν οι συνεισφορές των χωρών-εταίρων στις ευρωπαϊκές πολιτικές και στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις. Η ΕΕ θα εξετάσει το ενδεχόμενο παροχής δυνατοτήτων κατάρτισης και δημιουργίας ικανοτήτων στις χώρες-εταίρους, μεταξύ άλλων για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών, κατά περίπτωση.

4.3 Μαζί για την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθιστά σαφές ότι οι περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις απαιτούν επείγουσα δράση από την ΕΕ και τις χώρες-εταίρους. Ο εκσυγχρονισμός των οικονομιών και των εμπορικών μοντέλων θα συμβάλει στη μείωση του κινδύνου διαρροής άνθρακα. Αυτό είναι επίσης αναγκαίο, δεδομένων των επιτευγμάτων όσον αφορά την οικονομική ολοκλήρωση και την αλλαγή των προτιμήσεων των καταναλωτών στην ΕΕ και την ανατολική εταιρική σχέση. Η ΕΕ θα συνεχίσει να συνδέει τις χώρες-εταίρους με τις όλο και πολυπλοκότερες και υψηλής στάθμης οικονομικές αλυσίδες αξίας, καθώς μετασχηματίζει τη δική της οικονομία. Επίσης, η ΕΕ θα βοηθήσει τις χώρες-εταίρους να υλοποιήσουν τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές τους στη Συμφωνία του Παρισιού και να εκσυγχρονίσουν τις οικονομίες τους, μέσω της μείωσης του αποτυπώματος άνθρακα και της προώθησης της κλιματικής ουδετερότητας, αναγνωρίζοντας παράλληλα τις επενδυτικές προκλήσεις. Εν προκειμένω, οι χώρες-εταίροι έχουν εκφράσει σε διάφορα φόρουμ τη στήριξή τους στην ολοκληρωμένη προσέγγιση για αλλαγή που παρατίθεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Εξίσου σημαντικό είναι να εφαρμοστεί το πλαίσιο Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και να ενταθούν οι προσπάθειες για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τις χώρες-εταίρους ώστε η περιοχή να μετασχηματιστεί σε ένα σύνολο από δίκαιες και ευημερούσες κοινωνίες, με σύγχρονες, αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων, καθαρές, κυκλικές και ανταγωνιστικές οικονομίες, με παράλληλη αύξηση της **ανθεκτικότητάς τους στους τομείς του περιβάλλοντος και του κλίματος**, μεταξύ άλλων μέσω της πιο βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων. Το θεματολόγιο για το περιβάλλον και το κλίμα αποκτά ολοένα και πιο προβεβλημένο ρόλο στην περιοχή. Οι απαιτήσεις των πολιτών για i) τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και των υδάτων, ii) την αποτελεσματική διαχείριση αποβλήτων, εδαφών και υδάτινων πόρων, και iii) την αντιμετώπιση των ακραίων καιρικών φαινομένων και της παράνομης υλοτομίας και αποψίλωσης, αυξάνονται. Είναι επίσης μια σημαντική ευκαιρία για την τόνωση της δραστηριότητας σε καινοτόμους τομείς. Αρκετές χώρες-εταίροι έχουν εγκρίνει σχέδια δράσης και μακροπρόθεσμες στρατηγικές για την πράσινη οικονομία, τα οποία επιθυμούν να επιταχύνουν. Ομοίως, οι εταίροι του ιδιωτικού τομέα εξετάζουν όλο και περισσότερο τις δυνατότητες μιας πιο πράσινης, κυκλικής οικονομίας και επιθυμούν να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους που προκαλεί η κλιματική αλλαγή. Οι χώρες-εταίροι μπορούν ήδη να επωφεληθούν από τα δεδομένα και τις υπηρεσίες του προγράμματος Copernicus, τα οποία είναι ελεύθερα και ανοικτά για την υποστήριξη της λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων στην περιοχή.

¹¹ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/720/18/PDF/N0072018.pdf?OpenElement>

Ως εκ τούτου, η ανατολική εταιρική σχέση θα πρέπει: i) να κλιμακώσει τη δράση σε τομείς που είναι κρίσιμοι για την υγεία και την ευεξία των ανθρώπων, ii) να αυξήσει την αποδοτικότητα των οικονομιών ως προς τη χρήση των πόρων, iii) να αναπτύξει νέες πράσινες θέσεις εργασίας και οικονομικές ευκαιρίες που να συνδέονται με την πράσινη μετάβαση, iv) να αναπτύξει τοπικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και v) να διαχειρίζεται τους φυσικούς πόρους με κριτήριο τη μεγιστοποίηση της βιωσιμότητας. **Η ΕΕ θα στηρίξει αυτή τη μετάβαση, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις παγκόσμιες προκλήσεις και την περιβαλλοντική και κλιματική πραγματικότητα στις χώρες-εταίρους, δίνοντας προτεραιότητα στις ευκολότερες ως προς την υλοποίηση λύσεις.**

4.3.1 Οφέλη για την υγεία και την ευεξία των ανθρώπων

Για την ποιότητα ζωής που σχετίζεται με το περιβάλλον, πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για να καταστεί η αστική ανάπτυξη πιο βιώσιμη και να βελτιωθεί περαιτέρω η παροχή **περιβαλλοντικών υπηρεσιών**, όπως η ύδρευση και η αποχέτευση, η διαχείριση των αποβλήτων, οι χώροι πρασίνου και η αστική κινητικότητα. Η ΕΕ θα στηρίξει δράσεις και την ανάπτυξη πολιτικών που αποσκοπούν στην πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης και, ως εκ τούτου, στη μείωση των επιπτώσεων στην υγεία ιδίως από τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, των υδάτων και του εδάφους και από τις τοξικές χημικές ουσίες, έχοντας ως γνώμονα τις φιλοδοξίες της ΕΕ για μηδενική ρύπανση. Η ΕΕ θα ενισχύσει τη στήριξη για την αύξηση της **ενεργειακής απόδοσης** των κτιρίων, η οποία είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση της ενεργειακής πενίας και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα (όπως οι συμβάσεις ενεργειακής απόδοσης, η χρηματοδότηση με αποπληρωμή μέσω της φορολογίας ή μέσω των λογαριασμών) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη υψηλότερων ποσοστών ανακαίνισης κτιρίων μέσω της προσέλευσης ιδιωτικής χρηματοδότησης. Η ΕΕ θα στηρίξει την ανάπτυξη **ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**, ιδίως ως μέσου για την επιτάχυνση της μείωσης της χρήσης άνθρακα, η οποία είναι αναγκαία για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Η ΕΕ θα συνεχίσει να αναπτύσσει εργαλεία και να υλοποιεί την πρωτοβουλία ενεργειακής απόδοσης υψηλού επιπέδου, από κοινού με τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, για τον εκσυγχρονισμό της ενεργειακής νομοθεσίας και τη θέσπιση ενός έξυπνου κανονιστικού πλαισίου που θα προάγει την ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μέσω προγραμμάτων πράσινης χρηματοδότησης και με συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Θα προσδιοριστούν μέτρα για την εκ νέου μετατροπή των πόλεων ή των περιφερειών που πλήττονται περισσότερο από τη ρύπανση.

Στον τομέα της **δημόσιας υγείας**, η ΕΕ θα στηρίξει τις χώρες-εταίρους στον εκσυγχρονισμό των ιατρικών εγκαταστάσεων, την ηλεκτρονική υγεία, την κατάρτιση του ιατρικού προσωπικού, καθώς και στην παροχή οικονομικά προσιτής ιατρικής περίθαλψης και την διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών από όλο το κοινωνικό φάσμα. Τούτο θα περιλαμβάνει στήριξη για καλύτερη αντιμετώπιση μεταδοτικών και μη μεταδοτικών νόσων, όπως στην περίπτωση της νόσου του κορονοϊού (COVID-19).

4.3.2 Κυκλική οικονομία

Κύριος στόχος της δράσης θα είναι η διευκόλυνση της μετάβασης σε αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων και κυκλικές οικονομίες. Η μείωση των σπάταλων προτύπων παραγωγής αποτελεί βασικό σημείο εκκίνησης για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας με σχετικά χαμηλό κόστος. Όσον αφορά τις νέες οικονομικές ευκαιρίες και την ανταγωνιστικότητα, η ΕΕ θα προωθήσει την πράσινη και κυκλική οικονομία βάσει των αποτελεσμάτων του πρόσφατου διαλόγου για τη χάραξη πολιτικής. Η ΕΕ θα στηρίξει τις επιχειρήσεις και τις επαφές μεταξύ επιχειρήσεων στον εν λόγω τομέα. Τεχνικές επισκέψεις σχετικά με την **κυκλική οικονομία** θα πραγματοποιούνται κατόπιν αιτήματος των χωρών. Θα συνεχιστούν οι εργασίες για την προώθηση πολιτικών για βιώσιμα προϊόντα, την οικολογική καινοτομία, την επέκταση της ευθύνης του παραγωγού, για άλλους τρόπους πρόληψης και μείωσης των αποβλήτων, για τη διαχείριση των αποβλήτων, τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις και την καλύτερη ενημέρωση

των καταναλωτών. Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τις χώρες-εταίρους για τη μεταρρύθμιση ορισμένων τομέων που χαρακτηρίζονται από ένταση πόρων, όπως των πλαστικών, της κλωστοϋφαντουργίας ή των κατασκευών. Ευκαιρίες για τη δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας θα εντοπιστούν με προσοχή. Οι βασικοί τομείς θα επωφεληθούν από την ανάλυση για τον προσδιορισμό πιθανών μέτρων για την τόνωση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας μέσω μιας πράσινης και κυκλικής οικονομίας.

4.3.3 Βάση των φυσικών πόρων της οικονομίας

Ένας από τους κυριότερους στόχους της συνεργασίας θα είναι ο τερματισμός της απώλειας **βιοποικιλότητας**. Τούτο θα επιτευχθεί με την αντιμετώπιση της αποψίλωσης και της απερίημωσης, τη θέσπιση μέτρων για την προστασία συγκεκριμένων ειδών και την επέκταση και αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Συμπεριλαμβάνεται επίσης η συνεργασία με άλλους τομείς για τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων που έχει η ανθρώπινη δραστηριότητα στη βιοποικιλότητα. Για τη διατήρηση των φυσικών πόρων που αποτελούν τη βάση των οικονομιών, η ΕΕ θα συνεργαστεί περαιτέρω με τις χώρες-εταίρους για την εξασφάλιση της ποιότητας και της διαθεσιμότητας των υδάτων, καθώς και για τη βελτίωση του ελέγχου και της επιτήρησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υπερεκμετάλλευση. Ο σχεδιασμός της διαχείρισης της λεκάνης απορροής ποταμών θα επεκταθεί σε όλες τις λεκάνες απορροής ποταμών. Θα συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε για την αποδέσμευση του δυναμικού του τομέα των **πρώτων υλών** ώστε να συμβάλουμε στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, με την αντιμετώπιση της αποψίλωσης και τη βελτίωση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών συμπεριλαμβανομένων της μακροπρόθεσμης αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα και των ορυκτών υποκατάστατων. Θα καταβληθούν προσπάθειες για τη μείωση της παράνομης υλοτομίας και την ιχνηλασιμότητα της ξυλείας. Η ΕΕ θα στηρίξει τη **βιώσιμη γεωργία, την αλιεία και την ασφάλεια των τροφίμων** μέσω της μεταφοράς γνώσεων και της καινοτομίας, ιδίως σε τομείς με υψηλό όφελος. Θα εξακολουθήσει επίσης να ενισχύει τη θέση των γεωργών και των αλιέων στην αξιακή αλυσίδα, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής στις αγροτικές και θαλάσσιες παράκτιες περιοχές.

4.3.4 Πολιτικές και διακυβέρνηση για τη στήριξη μιας πιο πράσινης ανάπτυξης

Για να επιτύχουν οι χώρες-εταίροι θα χρειαστεί να επενδύσουν περαιτέρω στα εξής: i) την **περιβαλλοντική διακυβέρνηση**, ii) τον ορθό σχεδιασμό των πολιτικών και των επενδύσεων, iii) τη διοικητική ικανότητα για την εφαρμογή και την επιβολή της νομοθεσίας, iv) την ενίσχυση της πρόσβασης του κοινού στην ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη συμμετοχή και v) περισσότερο προσαρμοσμένους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς χρηματοδότησης. Στο πλαίσιο αυτό θα απαιτηθούν ισχυρός πολιτικός διάλογος και βελτιωμένη προσέγγιση όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινοβουλευτικών επιτροπών. Θα είναι επίσης σημαντικό να αυξηθεί η **ευαισθητοποίηση**, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών. Η ΕΕ πρέπει να στηρίξει καλύτερα τον ειδικό ηγετικό ρόλο των κρατών μελών και των χωρών-εταίρων σε συγκεκριμένους τομείς με σκοπό να ενθαρρυνθεί η ταχύτερη εφαρμογή σύγχρονων πολιτικών και πρακτικών και να αυξηθεί η ανάληψη ευθύνης των χωρών. Το **κοινό θαλάσσιο θεματολόγιο για τον Εύξεινο Πόντο**¹² θα αποτελέσει το περιφερειακό πλαίσιο διακυβέρνησης.

4.3.5 Ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας και της πυρηνικής ασφάλειας

Για να ενισχυθεί η ενεργειακή ασφάλεια, απαιτείται η διαφοροποίηση της σύνθεσης των ενεργειακών πηγών, ιδίως μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι χώρες-εταίροι είναι

¹² https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/press/black-sea-ministers-endorse-common-maritime-agenda_en

αρμόδιες να αποφασίζουν για τη σύνθεση των ενεργειακών πηγών τους με σκοπό την επίτευξη των αντίστοιχων στόχων τους για το κλίμα. Ορισμένες χώρες μπορούν να επιλέξουν την πυρηνική ενέργεια ως πηγή ενέργειας με χαμηλή χρήση άνθρακα για να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να συμβάλλει στην ενίσχυση της διεθνούς πυρηνικής ασφάλειας. Ο πρωτοποριακός ρόλος της ΕΕ στη θέσπιση δεσμευτικής νομοθεσίας για την πυρηνική ενέργεια θα αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω διμερείς ανταλλαγές. Θα εξακολουθήσουμε να διοργανώνουμε αξιολογήσεις από ομοτίμους όσον αφορά τις δοκιμές αντοχής πυρηνικών εγκαταστάσεων και δραστηριότητες παρακολούθησης. Η ΕΕ θα μοιραστεί επίσης την εμπειρία της στους τομείς του παροπλισμού, της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων και της προστασίας από την ακτινοβολία. Η συμμετοχή των χωρών-εταίρων στις ρυθμίσεις της ΕΕ για την παρακολούθηση του περιβάλλοντος – EURDEP – και για την ανταλλαγή πληροφοριών σε περίπτωση πυρηνικού ατυχήματος ή ραδιολογικής κατάστασης έκτακτης ανάγκης – ECURIE – είναι επίσης καθοριστικής σημασίας.

4.3.6 Επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα

Οι μεταφορές πρέπει να γίνουν περισσότερο βιώσιμες και οι πολιτικές μεταφορών στην ανατολική εταιρική σχέση πρέπει να βελτιωθούν ώστε να εξασφαλιστεί η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ως εκ τούτου, η ΕΕ θα συνεργάζεται όλο και περισσότερο με τις χώρες-εταίρους για λύσεις οικολογικών μεταφορών, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη έξυπνων πόλεων που είναι προσανατολισμένες στο μέλλον και δημιουργούν σχέδια αστικής κινητικότητας για την ενσωμάτωση τρόπων μεταφοράς σε αστικές περιοχές. Για τις μεγάλες αποστάσεις, θα προβλεφθεί η βελτιστοποίηση των μεταφορών, μεταξύ άλλων μέσω της ψηφιοποίησης.

4.4 Μαζί για έναν ανθεκτικό ψηφιακό μετασχηματισμό

Όπως αναφέρεται στη στρατηγική για τη «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης»¹³, η ισχυρή ψηφιακή παρουσία στις γειτονικές χώρες της ΕΕ θα επιτρέψει την οικονομική μεγέθυνση και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα επενδύσει περαιτέρω στον ψηφιακό μετασχηματισμό των χωρών-εταίρων, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ. Οι εργασίες στον τομέα αυτό μετά το 2020 θα έχουν ως στόχο να επεκτείνουν τα οφέλη της ψηφιακής ενιαίας αγοράς στις χώρες-εταίρους και να στηρίζουν την πλήρη εφαρμογή των δεσμεύσεων των χωρών-εταίρων στις συμφωνίες σύνδεσης και άλλες διμερείς συμφωνίες. Οι εργασίες θα βασιστούν στην επιτυχία της πολιτικής πρωτοβουλίας για την εναρμόνιση των ψηφιακών αγορών στην ανατολική εταιρική σχέση και στα επιχειρησιακά προγράμματα που δρομολογήθηκαν υπό το σήμα EU4Digital.

4.4.1 Ψηφιακή υποδομή

Μια σύγχρονη οικονομία βασιζόμενη σε δεδομένα μπορεί να επιτευχθεί πλήρως μόνο εάν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας υποδομές και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε προσιτές τιμές. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να στηρίζει την ενίσχυση της ανεξαρτησίας των ρυθμιστικών αρχών, κατά περίπτωση, και την καθιέρωση των αναγκαίων ρυθμιστικών εξουσιών, ώστε να καταστεί δυνατή η ορθή λειτουργία των αγορών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στις χώρες-εταίρους. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει επίσης να στηρίζει, ιδίως μέσω της τεχνικής βοήθειας και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, την επέκταση ασφαλών και πολύ υψηλής χωρητικότητας Gigabit ευρυζωνικών υποδομών σε χώρες-εταίρους, ιδίως σε απομακρυσμένες ή λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές, και να

¹³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

ενθαρρύνει τη χρήση τους. Η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών σε προσιτές τιμές θα είναι σημαντική για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου για τον πληθυσμό της ανατολικής εταιρικής σχέσης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα υποστηρίξει την εφαρμογή των συμφωνιών για την **περιαγωγή και το ραδιοφάσμα** που έχουν συναφθεί μεταξύ των χωρών-εταίρων και, κατά περίπτωση, μεταξύ αυτών και της ΕΕ.

4.4.2 Ηλεκτρονική διακυβέρνηση

Η ΕΕ θα στηρίξει περαιτέρω την ενίσχυση της **ηλεκτρονικής διακυβέρνησης** στην περιοχή της ανατολικής εταιρικής σχέσης, προκειμένου να αυξηθούν η αποτελεσματικότητα, η διαφάνεια και η λογοδοσία για τις δημόσιες διοικήσεις και να διευκολυνθούν οι μεταρρυθμίσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ θα υποστηρίξει τη θέσπιση νομικών πλαισίων για τα συστήματα **ηλεκτρονικής ταυτοποίησης** και τις υπηρεσίες **ηλεκτρονικής εμπιστοσύνης** στην ανατολική εταιρική σχέση, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ, προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος για συμφωνίες αμοιβαίας αναγνώρισης μεταξύ των χωρών-εταίρων και με την ΕΕ. Θα υποστηριχθούν τυποποιημένες διαλειτουργικές **πλατφόρμες ηλεκτρονικών υπηρεσιών**.

4.4.3 Ψηφιακή οικονομία και καινοτομία

Η ΕΕ θα στηρίξει τις κυβερνήσεις των χωρών της ανατολικής εταιρικής σχέσης στην ανάπτυξη προγραμμάτων ψηφιακών καινοτομιών και θα στηρίξει την ανάπτυξη ιδιαίτερα καινοτόμων ψηφιακών **νεοσύστατων επιχειρήσεων** στην περιοχή της ανατολικής εταιρικής σχέσης μέσω της επέκτασης της πρωτοβουλίας για την ψηφιακή καινοτομία και ανάπτυξη στις χώρες-εταίρους. Ειδικότερα, θα βοηθήσει τις νεοσύστατες ψηφιακές επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ να βελτιώσουν την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση, να προσεγγίσουν καλύτερα τις αγορές της ΕΕ και να ενισχύσουν τους δεσμούς με τα οικοσυστήματα καινοτομίας της ΕΕ. Διαστημικά δεδομένα και υπηρεσίες των εμβληματικών προγραμμάτων Copernicus και Galileo της ΕΕ διατίθενται ήδη ελεύθερα και ανοικτά. Η ΕΕ θα συνεργαστεί με τις χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης για να ενισχύσει την ικανότητά τους να ευνοούν τη δημιουργία καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων και ΜΜΕ, καθώς και να διευκολύνουν την επιχειρηματική διασυννοριακή συνεργασία.

Η ΕΕ θα στηρίξει περαιτέρω τις χώρες-εταίρους στην αντιμετώπιση του χάσματος **ψηφιακών δεξιοτήτων**, με ιδιαίτερη έμφαση στην ισότητα των φύλων και την κοινωνική ένταξη.

4.4.4 Ανθεκτικότητα στον κυβερνοχώρο

Η ΕΕ θα υποστηρίξει περαιτέρω και θα συμβάλει στην **ανθεκτικότητα των χωρών-εταίρων στον κυβερνοχώρο**. Η ανάπτυξη αξιόπιστων νομικών, επιχειρησιακών πλαισίων και πλαισίων πολιτικής για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο στις χώρες-εταίρους θα εξακολουθήσει να υποστηρίζεται, με βάση τη νομοθεσία και τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του πλαισίου της ΕΕ για την **πιστοποίηση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο**.

4.5 Μαζί για ανθεκτικές, δίκαιες και πολυδεκτικές κοινωνίες

Διαφανείς και υπόλογες δημόσιες διοικήσεις που μεριμνούν για τον πολίτη, καθώς και ελεύθερες και δίκαιες εκλογές, είναι ουσιαστικές για τη δημοκρατία. Μαζί με μια ενεργό κοινωνία των πολιτών, τα ελεύθερα, πλουραλιστικά και ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και η προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών αποτελούν βασικά στοιχεία για ανθεκτικές, δίκαιες, πολυδεκτικές και δημοκρατικές κοινωνίες.

Η συνεργασία με τις χώρες-εταίρους στους τομείς αυτούς θα αποτελέσει βασική προτεραιότητα για την ΕΕ. Η πρόσβαση σε τεκμηριωμένες πληροφορίες στηρίζει τα

δημοκρατικά συστήματα και παρέχει τη δυνατότητα στους πολίτες να προβαίνουν σε συνειδητές επιλογές. Δεδομένου ότι η αντιμετώπιση των μεταναστευτικών προκλήσεων αποτελεί επίσης κοινή προτεραιότητα, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με τις χώρες-εταίρους για τη διασφάλιση της κινητικότητας και των διαπροσωπικών επαφών σε ένα ασφαλές και υπό καλή διαχείριση περιβάλλον, καθώς και της στήριξης των ευάλωτων μεταναστών και προσφύγων.

4.5.1 Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και συμμετοχή των πολιτών στα κοινά

Για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, η σταθερή πολιτική βούληση από τις χώρες-εταίρους είναι καθοριστικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι οι αρχές **ευνοούν τη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων**. Η ΕΕ θα στηρίξει την χωρίς αποκλεισμούς και τεκμηριωμένη ανάπτυξη πολιτικής, καθώς και τη χρηστή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, με στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Οι χώρες-εταίροι πρέπει να **ενισχύσουν τον επαγγελματισμό** των δημόσιων υπηρεσιών τους και να αυξήσουν τη λογοδοσία σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων που σχετίζονται με τη διαφάνεια, αποτελεί επίσης βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης και μπορεί να μειώσει τους κινδύνους διαφθοράς, για παράδειγμα μέσω λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Επιπλέον, η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι θα εξετάσουν το ενδεχόμενο εντατικοποίησης της **μάθησης από ομοτίμους**, μεταξύ άλλων μέσω της σχολής Δημόσιας Διοίκησης της ανατολικής εταιρικής σχέσης. Η παρακολούθηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων παραμένει καθοριστικής σημασίας, ενώ η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να διαδραματίσει ισχυρότερο ρόλο σε αυτήν.

4.5.2 Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των νέων

Με βάση τις καινοτόμες δράσεις και τη δέσμευση μέχρι σήμερα, η ΕΕ θα υποστηρίξει περαιτέρω την **ικανότητα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών**, ιδίως των οργανώσεων βάσης, να συμμετέχουν ουσιαστικά στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής και στον πολιτικό διάλογο, και να προωθούν τις μεταρρυθμίσεις και τη δημόσια λογοδοσία. Θα αναπτύξει περαιτέρω στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με βασικές οργανώσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας, την οικοδόμηση ηγετικών δεξιοτήτων των ακτιβιστών της κοινωνίας των πολιτών και τη συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους (συνδικαλιστικές οργανώσεις και οργανώσεις εργοδοτών). Θα υποστηριχθεί επίσης η κοινωνική καινοτομία και η κοινωνική επιχειρηματικότητα. Η συνεργασία με τις χώρες-εταίρους για την προώθηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνία των πολιτών θα είναι καθοριστικής σημασίας. Το φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών της ανατολικής εταιρικής σχέσης θα εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό εταίρο για την προώθηση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στον πολιτικό διάλογο.

Η ΕΕ θα δίνει επίσης ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στη **συμμετοχή και τον ηγετικό ρόλο των νέων**. Τα προγράμματα Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης θα ενισχύσουν τη νέα γενιά συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας τεκμηριωμένης πολιτικής για τη νεολαία χωρίς αποκλεισμούς, με την ανάπτυξη δεξιοτήτων, με τη στήριξη έργων εθελοντισμού και συνεργασίας. Το **πρόγραμμα υποτροφιών για την κοινωνία των πολιτών** και η πρωτοβουλία **Νέοι Ευρωπαίοι Πρεσβευτές** θα ενισχυθούν ώστε να βοηθήσουν τους νέους να αναπτύξουν βασικές ικανότητες και δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων, καθώς και για την ενεργό συμμετοχή τους στον δημοκρατικό βίο και την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Το **Φόρουμ Νεολαίας της ανατολικής εταιρικής σχέσης** θα διαδραματίσει ακόμη σημαντικότερο ρόλο και θα ενσωματωθεί καλύτερα σε έναν διαρθρωμένο διάλογο πολιτικής για τη νεολαία στο πλαίσιο ενός δικτύου συμβουλίων νεολαίας της ανατολικής εταιρικής σχέσης, σύμφωνα με το πρότυπο του ενδοενωσιακού διαρθρωμένου διαλόγου για τη νεολαία.

4.5.3 Ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης και τεκμηριωμένες πληροφορίες

Σε ένα εύρυθμο **περιβάλλον μέσων ενημέρωσης**, ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι, η κοινωνία των πολιτών και τα άτομα μπορούν να εξασφαλίζουν ελέγχους και ισορροπίες και να υποχρεώνουν τις κυβερνήσεις να λογοδοτούν. Η διασφάλιση της πρόσβασης όλων σε ακριβείς και τεκμηριωμένες πληροφορίες, παρέχει τη δυνατότητα στους πολίτες να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να συμμετέχουν ενεργά στη δημοκρατική διαδικασία. Η ΕΕ θα στηρίζει τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης που παράγουν ποικίλο περιεχόμενο υψηλής ποιότητας. Με την έγκριση του **σχεδίου δράσης κατά της παραπληροφόρησης**¹⁴ τον Δεκέμβριο του 2018, η ΕΕ καθιέρωσε ένα ισχυρό πλαίσιο για **την αντιμετώπιση των απειλών παραπληροφόρησης εντός και εκτός της ΕΕ**. Όσον αφορά το μέλλον, όλοι οι σχετικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών της ΕΕ, των χωρών-εταίρων, της βιομηχανίας και της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να εξακολουθήσουν να διαδραματίζουν ρόλο στην αναβάθμιση των ανεξάρτητων υπηρεσιών ελέγχου γεγονότων και στην προώθηση του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας. Η ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης θα είναι επίσης καίριας σημασίας.

4.5.4 Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να στηρίζει τις χώρες-εταίρους στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διασφαλίζει ότι όλοι μπορούν να απολαύουν πλήρως των ατομικών και πολιτικών, καθώς και των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων τους. Η ΕΕ θα επιταχύνει τη δράση για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων, μεταξύ άλλων και για λόγους φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευματος ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η ΕΕ θα στηρίζει τις χώρες-εταίρους για την εφαρμογή της **σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες**, καθώς και την ανάπτυξη προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει επίσης να στηρίζει τις χώρες-εταίρους στη **διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων που ασκούν ήδη τα πρόσωπα τα οποία ανήκουν σε μειονότητες και των πληθυσμών που πλήττονται από συγκρούσεις, καθώς και την προώθηση της ισότητας των φύλων**.

Για να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ιδιωτική ζωή και την **προστασία των δεδομένων**, η ΕΕ θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τις Ανατολικές χώρες-εταίρους για την προώθηση της περαιτέρω σύγκλισης με τα πρότυπα της ΕΕ και τα διεθνή πρότυπα για την προστασία των δεδομένων, προκειμένου να διευκολυνθούν οι εμπορικές ανταλλαγές και η συνεργασία για την επιβολή του νόμου.

4.5.5 Κινητικότητα

Για να εξασφαλιστούν η κινητικότητα και οι διαπροσωπικές επαφές σε ένα ασφαλές και υπό ορθή διαχείριση περιβάλλον, η επιτυχής εφαρμογή των υφιστάμενων συμφωνιών για την **απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή**, καθώς και η συνεχής τήρηση των κριτηρίων αξιολόγησης για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων είναι ουσιαστικής σημασίας. Θα εξεταστεί η δυνατότητα δρομολόγησης νέων διαλόγων για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων με τις υπόλοιπες χώρες, οι πολίτες των οποίων χρειάζονται θεωρήσεις για να ταξιδέψουν στην ΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι ασκείται καλή διαχείριση και υπάρχουν ασφαλείς συνθήκες κινητικότητας, μεταξύ άλλων με την ικανοποιητική εφαρμογή των συμφωνιών για την απλούστευση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή. Συμπληρωματικά προς τα ανωτέρω, ισόρροπες και αμοιβαία επωφελείς **εταιρικές σχέσεις κινητικότητας** θα εξασφαλίσουν τη συνεχή δέσμευση. Πρωτοβουλίες **μετανάστευσης εργατικού δυναμικού** μεταξύ των χωρών-εταίρων καθώς και μεταξύ χωρών

¹⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf

της ανατολικής εταιρικής σχέσης και της ΕΕ θα εξεταστούν με σκοπό να καθιερωθούν εταιρικές σχέσεις για την προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης και κινητικότητας, την ενίσχυση της συνεργασίας και της γόνιμης αλληλεπίδρασης δεξιοτήτων και ικανοτήτων λαμβανομένου παράλληλα υπόψη του αντικτύπου της διαρροής εγκεφάλων στο ανθρώπινο κεφάλαιο των χωρών-εταίρων. Για να στηριχθεί η διασυνοριακή κυκλοφορία προσώπων και εμπορευμάτων, θα ενισχυθεί η τεχνική και διοικητική συνεργασία για την **ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων**.

5. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

5.1 Στρατηγική επικοινωνία

Η **στρατηγική επικοινωνία** είναι καθοριστική για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας, ενώ αποτελεί καίριο καθήκον για τους αρμόδιους χάραξης πολιτικής στην υπηρεσία των πολιτών. Στο πλαίσιο της ανατολικής εταιρικής σχέσης, η έκκληση για ισχυρότερη και περισσότερο στρατηγική προσέγγιση της επικοινωνίας έλκυσε ιδιαίτερα την προσοχή του πολιτικού κόσμου τα τελευταία χρόνια, ιδίως λόγω της αυξανόμενης παραπληροφόρησης σε σχέση με τις αξίες της ΕΕ. Επομένως, οι κοινές εργασίες μεταξύ των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης αποσκοπούν στην ενίσχυση των επικοινωνιακών προσπαθειών της ΕΕ στις χώρες-εταίρους μέσω σαφών και κατάλληλα προσαρμοσμένων μηνυμάτων που να στηρίζονται σε πραγματικά γεγονότα και στην ευαισθητοποίηση όσον αφορά τον **θετικό αντίκτυπο των πολιτικών και δράσεων της ΕΕ** στους πληθυσμούς ολόκληρης της περιοχής, με το γενικότερο μήνυμα «η ισχύς εν τη ενώσει». Η Επιτροπή έλαβε επίσης μέτρα για να ενισχύσει την προβολή της ΕΕ μεταβαίνοντας από μια επικοινωνιακή στρατηγική βάσει έργων σε μια **θεματική επικοινωνία βάσει εκστρατειών** για να αποτρέψει τον κατακερματισμό του επικοινωνιακού πλαισίου. Οι δράσεις της ΕΕ φέρουν συστηματικά το λογότυπο «EU4» (π.χ. EU4Energy, EU4Business, EU4Digital, και EU4Georgia). Η ανάπτυξη του λογότυπου έχει επίσης επιτρέψει την ευελιξία όσον αφορά την προβολή σε κάθε συγκεκριμένη χώρα (π.χ. στην Ουκρανία «Ας προχωρήσουμε μαζί (Moving Forward Together)»). Έμφαση δίνεται στην **προσέγγιση των βασικών πολλαπλασιαστών**, όπως οι νέοι, για την προώθηση των αξιών και των δράσεων της ΕΕ στις χώρες-εταίρους. Για παράδειγμα μέσω της πρωτοβουλίας «Νέοι Ευρωπαίοι Πρεσβευτές» στην οποία συμμετέχουν 740 νέοι που μεταδίδουν θετικά μηνύματα σχετικά με την ΕΕ στις τοπικές τους κοινότητες. Αυτή η ενισχυμένη και συντονισμένη προσέγγιση οδήγησε σε καλύτερη κατανόηση και **αύξηση της αξιοπιστίας** της ΕΕ μεταξύ των πολιτών σε ολόκληρη την ανατολική εταιρική σχέση¹⁵.

Η διαρθρωμένη διαβούλευση σχετικά με το μέλλον της ανατολικής εταιρικής σχέσης κατέδειξε την **ευρεία συναίνεση και τις προσδοκίες** των ενδιαφερόμενων μερών και των πολιτών να εξακολουθήσουν να εργάζονται και να **ενισχύουν επιτυχείς πρωτοβουλίες** ώστε να καταστεί η προβολή της ΕΕ περισσότερο στρατηγική και αποτελεσματική στον απόηχο της **αυξανόμενης παραπληροφόρησης σε σχέση με τις αξίες της ΕΕ**.

Η επικοινωνία σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις σχέσεις της με τις χώρες-εταίρους θα πρέπει να πραγματοποιείται με **κοινή ευθύνη**, με τους πολίτες **τόσο των κρατών μελών της ΕΕ όσο και των χωρών-εταίρων**. Σε αυτό το πλαίσιο, οι χώρες της ΕΕ, οι κυβερνήσεις των χωρών-εταίρων, οι τοπικές διοικήσεις, οι εταίροι υλοποίησης των έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, καθώς και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων

¹⁵ Οι ετήσιες δημοσκοπήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου «EU Neighbours East» δείχνουν σταθερή αύξηση της θετικής αντίληψης που έχουν για την ΕΕ οι πολίτες από όλες τις χώρες-εταίρους, με το 52 % των πολιτών (με επιπλέον 7 ποσοστιαίες μονάδες από το 2016) να έχει θετική εικόνα για την ΕΕ το 2019. Συνολικά το 67 % του πληθυσμού (αύξηση κατά 4 %) πιστεύει ότι οι σχέσεις μεταξύ της χώρας τους και της ΕΕ είναι θετικές και ότι η ΕΕ παραμένει ο πιο αξιόπιστος αλλοδαπός οργανισμός για το 58 % των πολιτών.

των αντιπροσωπειών της ΕΕ), θα πρέπει να **συνεργαστούν** για την προβολή των οφελών της συνεργασίας, με βάση κοινές προτεραιότητες πολιτικής και τη συνολική προώθηση της ΕΕ στην περιοχή. Αυτή η επικοινωνιακή προβολή θα πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο ενός **κοινού ευρωπαϊκού αφηγήματος** που θα βασίζεται σε **κοινές αξίες** και στα οφέλη της συνεργασίας για τη ζωή των ανθρώπων.

Η επικοινωνία με τους πολίτες σε **τοπικό επίπεδο** και στις εθνικές και μειονοτικές γλώσσες, καθώς και στα ρωσικά, θα πρέπει να αυξηθεί ώστε να βελτιωθεί η κατανόηση των αξιών, των πολιτικών προτεραιοτήτων και των δράσεων της ΕΕ. Η προσέγγιση θα **επικεντρωθεί σε βασικούς πολλαπλασιαστές και διαμορφωτές της κοινής γνώμης** (συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των τοπικών αρχών, των θρησκευτικών ηγετών και των εκπαιδευτικών, μέσω επισκέψεων μελέτης, τοπικών φόρουμ συζητήσεων και προγραμμάτων κατάρτισης), ώστε να ακουστεί το μήνυμα της ΕΕ στις περιφέρειες.

Η προσέγγιση των **νέων** θα αυξηθεί, για παράδειγμα μέσω της προώθησης της διδασκαλίας και της μάθησης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης. Θα υποστηριχθεί η συμπερίληψη των πληροφοριών σχετικά με την ΕΕ στα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών στα σχολεία.

5.2 Διακυβέρνηση και εφαρμογή

Η **αναθεωρημένη δομή της ανατολικής εταιρικής σχέσης** που εγκρίθηκε στη σύνοδο κορυφής του 2017 αποτελεί ένα χρήσιμο πλαίσιο για τις ανταλλαγές και τη συνεργασία, μέσω τακτικών συναντήσεων και ανταλλαγών. Όπως επιβεβαιώθηκε από τα περισσότερα ενδιαφερόμενα μέρη στη διαβούλευση, το **ισχύον πλαίσιο είναι έγκυρο και θα πρέπει να συνεχιστεί**, με τις απαραίτητες προσαρμογές ώστε να ευθυγραμμιστεί με τους κύριους στόχους πολιτικής μετά το 2020 που περιγράφονται στην παρούσα κοινή ανακοίνωση. **Θα δοθεί έμφαση στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων δομών.** Ένα από τα πρώτα καθήκοντα των πλατφορμών και ομάδων στο πλαίσιο της δομής της ανατολικής εταιρικής σχέσης θα είναι η **διαμόρφωση των μελλοντικών παραδοτέων βάσει των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στην παρούσα κοινή ανακοίνωση.**

Οι προτεραιότητες που περιγράφονται στην παρούσα κοινή ανακοίνωση θα στηρίξουν επίσης τον **μελλοντικό προγραμματισμό της βοήθειας της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027**, μαζί με τα κοινά έγγραφα μεταξύ της ΕΕ και των χωρών-εταίρων που καθορίζουν κοινές προτεραιότητες (π.χ. προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης και θεματολογία σύνδεσης). Στο πλαίσιο της ανανεωμένης πολιτικής, η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι θα εξακολουθήσουν να εργάζονται για κοινές προσπάθειες και δράσεις και θα λάβουν στήριξη για την οικοδόμηση ικανοτήτων και για ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με συγκεκριμένους στόχους και πολιτικές, ανάλογα με τις ανάγκες. Περιφερειακά προγράμματα ευρείας κλίμακας θα υλοποιηθούν στις χώρες-εταίρους με οικονομική και υλικοτεχνική υποστήριξη από τους διεθνείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί συνοχή και συμπληρωματικότητα μεταξύ όλων των παρεμβάσεων της ΕΕ, καθώς και σαφής σύνδεση μεταξύ της πολιτικής και του προγραμματισμού, συμπεριλαμβανομένου του μελλοντικού Interreg NEXT και άλλων προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας.

Οι **οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών** είναι ζωτικής σημασίας για τη διάδοση των θετικών μηνυμάτων της ΕΕ πέρα από τις πρωτεύουσες και για την εξασφάλιση μόνιμων αποτελεσμάτων και καλύτερων υπηρεσιών για τους πολίτες επιτόπου. Στο πλαίσιο της νέας προσέγγισής της για την κοινωνία των πολιτών στις χώρες-εταίρους, η ΕΕ έχει θεσπίσει συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης με βασικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την καλύτερη διοχέτευση της στήριξης και την αύξηση του αντικτύπου. Η παροχή μεγαλύτερων επιχορηγήσεων μέσω αυτών των βασικών εταίρων θα πρέπει να ενισχύσει περαιτέρω την προβολή στα ανατολικά, μεταξύ άλλων και από μικρότερες, τοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στις τοπικές γλώσσες.

Η ΕΕ θα συμμετέχει συστηματικότερα σε **δεξαμενές σκέψης που καλύπτουν την ανατολική εταιρική σχέση**. Με τον τρόπο αυτό θα στηριχθούν οι πρωτοβουλίες για την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση των εν λόγω χωρών και θα διασφαλιστεί η καλύτερη ενημέρωση των πολιτών με πιθανότερο αποτέλεσμα να υποστηρίξουν τις αναπτυξιακές μεταρρυθμίσεις.

Η ΕΕ σκοπεύει να ενισχύσει περαιτέρω την **εταιρική σχέση της με τους ΔΧΟ**, αξιοποιώντας καλύτερα τις δυνατότητες που προσφέρουν οι εγγυήσεις του ΕΤΒΑ για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των χωρών-εταίρων μας και την τόνωση του ιδιωτικού τομέα, με παράλληλη τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τις συμφωνίες σύνδεσης και άλλες διμερείς συμφωνίες.

Η ΕΕ θα ενισχύσει επίσης την **κοινή ευθύνη και την εταιρική σχέση μεταξύ των χωρών της ΕΕ** για την καλύτερη υποστήριξη του φιλόδοξου προγράμματος μεταρρυθμίσεων. Με τον τρόπο αυτό, οι χώρες-εταίροι μπορούν να επωφεληθούν από την εμπειρογνομοσύνη και την πείρα της ΕΕ.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η πρόσφατη δομημένη διαβούλευση υπογράμμισε σαφώς ότι η συνεχής επιτυχία της ανατολικής εταιρικής σχέσης θα εξαρτηθεί από την ενίσχυση της **κοινής ευθύνης**, την ενίσχυση ενός **φιλόδοξου προγράμματος μεταρρυθμίσεων** και την **αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων**. Τα κράτη μέλη της ΕΕ, οι χώρες-εταίροι και η κοινωνία των πολιτών έχουν από κοινού την ευθύνη να διασφαλίσουν μια ισχυρή και συναφή εταιρική σχέση που ωφελεί το σύνολο της κοινωνίας. Η κοινή δέσμευση για τη νέα αυτή προσέγγιση θα ωφελήσει τους πολίτες σε όλες τις χώρες-εταίρους και θα συμβάλει στην οικοδόμηση μιας **ισχυρότερης Ευρώπης στον κόσμο**.

Η παρούσα κοινή ανακοίνωση προτείνει την ενίσχυση της **ανθεκτικότητας** ως πρωταρχικό στόχο, με τη συνεργασία της ΕΕ, των κρατών μελών της και των χωρών-εταίρων για την επίτευξη των ακόλουθων μακροπρόθεσμων στόχων πολιτικής για την ανατολική εταιρική σχέση μετά το 2020:

- μαζί για ανθεκτικές, βιώσιμες και ολοκληρωμένες οικονομίες·
- μαζί για θεσμούς που λογοδοτούν, για το κράτος δικαίου και για την ασφάλεια·
- μαζί για την περιβαλλοντική ανθεκτικότητα και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή·
- μαζί για έναν ανθεκτικό ψηφιακό μετασχηματισμό·
- μαζί για ανθεκτικές, δίκαιες και πολυδεκτικές κοινωνίες.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να εγκρίνουν την παρούσα κοινή ανακοίνωση που θα υποβληθεί επίσης στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών. Θα συζητηθεί επίσης με τις χώρες-εταίρους ενόψει της συνόδου κορυφής της ανατολικής εταιρικής σχέσης τον Ιούνιο του 2020.

Η **σύννοδος κορυφής της ανατολικής εταιρικής σχέσης** θα δώσει εντολή για την ανάπτυξη ενός νέου συνόλου απτών παραδοτέων της τρέχουσας ημερήσιας διάταξης, με στόχο την εφαρμογή των συστάσεων που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο. Η διαμόρφωση των μελλοντικών παραδοτέων για την περίοδο μετά το 2020 θα αποτελέσει, συνεπώς, βασικό καθήκον για το δεύτερο εξάμηνο του 2020.